

Ασφαλώς... διαδικτυωθείτε

Ζηνοβία Παπάζογλου¹, Ολυμπία Παχαδίρογλου², Αργύρης Ράμναλης³

¹Φιλολόγος, Γ/σιο Ηράκλειας Ν.Σερρών
zinoviap@sch.gr

²Φιλολόγος, Δ/νση Δ/θμιας Εκπ/σης Ν.Σερρών
paholyv@gmail.com

³Μαθηματικός, Γ/σιο Ηράκλειας Ν.Σερρών
argy_ram@yahoo.gr

Περίληψη

Το διαδίκτυο αποτελεί για τους νέους την πρώτη και βασικότερη πηγή ενημέρωσης και άντλησης πληροφοριών για θέματα που τους αφορούν, αλλά και μέσο ψυχαγωγίας και επικοινωνίας. Ωστόσο, παρά την καθημερινή χρήση του διαδικτύου από αυτούς και την εξοικείωσή τους στο χειρισμό του Η/Υ, οι νέοι γνωρίζουν ελάχιστα για τη σωστή χρήση και την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρουν, αλλά και για τους κινδύνους που κρύβει η μη ασφαλής πλοήγηση στους εικονικούς κόσμους. Όλα τα παραπάνω προβάλλουν την αναγκαιότητα του ψηφιακού γραμματισμού των νέων, προκειμένου να εξοπλιστούν με τα απαραίτητα εφόδια που θα μετατρέψουν τον Η/Υ και το διαδίκτυο σε εργαλεία χρήσιμα για κάθε τομέα της καθημερινότητάς τους. Η προώθηση του στόχου αυτού μπορεί να επιτευχθεί τόσο στο πλαίσιο της δράσης «Ψηφιακή Τάξη», όσο και στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Σχολικών Δραστηριοτήτων ή και άλλων ενημερωτικών εκδηλώσεων.

Λέξεις κλειδιά: ψηφιακή τάξη, ψηφιακός γραμματισμός, ασφάλεια στο διαδίκτυο

Abstract

The internet is for the young people their first and most important source of news briefing and retrieving information on issues affecting them, but also a mean of entertainment and communication. However, despite the daily usage of the internet and their familiarity in handling computers, young people know little about the proper use of them and how to exploit their potentials, but also how to avoid the dangers of unsafe navigation in virtual worlds. All above highlight the need for digital literacy of young people to equip themselves with the necessary skills that will transform PCs and the Internet to useful tools in every area of their daily life. Promoting this goal can be achieved within the framework of action "Digital Classroom" and by the guidance of school activity programs and other education and training events.

Keywords: *digital classroom, digital literacy, internet security*

Εισαγωγή

Μία από τις προκλήσεις του 21^{ου} αιώνα είναι η εκπαίδευση των νέων να μην περιορίζεται μόνο στον απλό αλφαριθμητισμό τους, αλλά και στον ψηφιακό

γραμματισμό, μέσω του οποίου επιτυγχάνεται η μετατροπή τους σε αυτόνομους και οξυδερκείς μαθητές, οι οποίοι θα μπορούν να συμμετέχουν ενεργά στην κοινή ζωή ως ικανοί, ενσυνείδητοι, σκεπτόμενοι και συνεισφέροντες πολίτες μιας δημοκρατικής κοινωνίας (Ντρενογιάννη κ.α., χ.χ.). Με τον όρο «ψηφιακός γραμματισμός» εννοούμε την απόκτηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων που απαιτούνται για την επαρκή και κριτική χρήση της ψηφιακής τεχνολογίας από το άτομο, προκειμένου να πετύχει τους προσωπικούς, κοινωνικούς και επαγγελματικούς στόχους που έχει θέσει (Κουτσογιάννης, 2008; Ντρενογιάννη κ.α., χ.χ.).

Αναγκαιότητα ψηφιακού γραμματισμού

Στη σύγχρονη κοινωνία της πληροφορίας, ο εκπαιδευτικός οφείλει να δώσει ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση του ψηφιακού γραμματισμού των μαθητών για τους παρακάτω λόγους:

- Το διαδίκτυο αποτελεί το μεγαλύτερο, ταχύτερο και πιο άμεσο μέσο ενημέρωσης, επικοινωνίας, πληροφόρησης και ψυχαγωγίας στην εποχή μας για τους εφήβους (Κατερέλος & Παπαδόπουλος, χ.χ.; Κορμάς, χ.χ.).
- Οι νέοι, παρόλο που χρησιμοποιούν καθημερινά το διαδίκτυο για αναζήτηση πληροφοριών, εντούτοις η πράξη απέδειξε πως γνωρίζουν ελάχιστα για την αποτελεσματική αναζήτηση πληροφοριών και για την αξιολόγηση των ιστοσελίδων που τους προσφέρουν αυτές τις πληροφορίες.
- Στο πλαίσιο της δράσης «Ψηφιακή Τάξη», κάθε μαθητής της Α΄ Γυμνασίου απέκτησε ένα φορητό υπολογιστή, ο οποίος έγινε αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητάς του.
- Οι νέοι επιλέγουν να δείχνουν ριψοκίνδυνες συμπεριφορές αναφορικά με την πλοήγησή τους στο διαδίκτυο (διάθεση προσωπικών δεδομένων, συναντήσεις με άτομα που γνωρίζουν μέσω του διαδικτύου κ.α.), ενώ παράλληλα γνωρίζουν ότι ελλοχεύουν κίνδυνοι (Τζανίδης, 2010).

Στόχοι

Όλες οι παραπάνω διαπιστώσεις αποτέλεσαν για μας αφορμή για μια σειρά δράσεων που στόχευαν στον ψηφιακό γραμματισμό των μαθητών μας. Οι στόχοι που θέσαμε κατά το σχεδιασμό των δράσεων αυτών ήταν οι εξής:

- Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τις δυνατότητες που προσφέρει το διαδίκτυο για έγκυρη και έγκαιρη ενημέρωση και πληροφόρηση σε θέματα που σχετίζονται με την εκπαίδευση, την εργασία, την ψυχαγωγία, τον αθλητισμό κ.ά.
- Να αναπτύξουν δεξιότητες αποτελεσματικής αναζήτησης πληροφοριών στο διαδίκτυο είτε με τη χρήση μηχανών αναζήτησης, είτε επιλέγοντας από αξιόπιστες, ενημερωμένες και σχετικές με το θέμα τους ιστοσελίδες.
- Να καλλιεργήσουν την κριτική ικανότητα που θα τους επιτρέπει να αξιολογούν τις πληροφορίες που προσφέρονται στο διαδίκτυο και να τις ιεραρχούν με βάση τη σχετικότητά τους ως προς το θέμα που τους ενδιαφέρει.

- Να ενημερωθούν για τους κινδύνους που πιθανώς να αντιμετωπίσουν κατά την πλοήγησή τους στο διαδίκτυο και για τους βασικούς κανόνες ασφαλούς χρήσης του διαδικτύου.

Δράσεις για την επίτευξη των στόχων

Τη φετινή σχολική χρονιά οι μαθητές της Α' τάξης του Γυμνασίου Ηράκλειας Σερρών μετείχαν σ' ένα πρόγραμμα Αγωγής Σταδιοδρομίας, το οποίο αφορούσε στον ψηφιακό γραμματισμό και στην ασφάλεια στο διαδίκτυο.

Επίσης, παράλληλα με τη διδασκαλία των μαθημάτων του ωρολόγιου προγράμματος και κάθε φορά που οι μαθητές είχαν κάποιες απορίες ή ήθελαν περισσότερες διευκρινίσεις για κάτι που ανέφερε το βιβλίο τους, έκαναν επιτόπου ασκήσεις αναζήτησης στο διαδραστικό πίνακα. Έτσι είχαν την ευκαιρία και να εξασκηθούν στον τρόπο που πρέπει να γράφουν τις λέξεις κλειδιά, αλλά και να προσδιορίσουν τα κριτήρια με τα οποία μπορούν να αξιολογούν τις ιστοσελίδες που τους επιστρέφει η αναζήτηση.

Επιπρόσθετα, το Γυμνάσιο μας ήταν ένας από τους 78 φορείς από όλη την Ελλάδα και το μοναδικό σχολείο του νομού μας που έγινε πρεσβευτής της Ημέρας Ασφαλούς Διαδικτύου, διοργανώνοντας την εκδήλωση με τον πρωτότυπο τίτλο: «Τρυπώνω, ξετρυπώνω...» (Saferinternet, χ.χ.). Η επιλογή του συγκεκριμένου τίτλου έγινε με στόχο οι μαθητές να αναζητήσουν την αναλογία ανάμεσα στο ποντικάκι και στους χρήστες του διαδικτύου και να διαπιστώσουν πως, όπως το ποντικάκι τρυπώνει προσεκτικά στη φάκα για να πάρει το τυράκι χωρίς να πιαστεί, έτσι και κάθε μαθητής που μπαίνει στο διαδίκτυο για να πάρει το τυράκι του (πληροφορία, ψυχαγωγία, επικοινωνία), πρέπει να κινείται προσεκτικά και με ασφάλεια, προκειμένου να μην πιάνεται σε κάποιες από τις «παγίδες» του διαδικτυακού κόσμου. Η εκδήλωση περιλάμβανε τη διεξαγωγή ενός παιχνιδιού με ερωτήσεις, οι οποίες αφορούσαν σε θέματα ασφαλούς πλοήγησης. Το παιχνίδι το ονομάσαμε «Βγες από την ποντικοπαγίδα», καθώς νικητής θα ήταν ο μαθητής που θα κατάφερνε να περάσει όλες τις παγίδες – ερωτήσεις και να βγει από την ποντικοπαγίδα χωρίς να πιαστεί. Τέλος, στο πλαίσιο αυτής της εκδήλωσης κατασκευάσαμε το κυτίο αποριών «Ask before klik» μέσα στο οποίο οι μαθητές είχαν την ευκαιρία να βάζουν τις απορίες που είχαν σε θέματα ασφάλειας στο διαδίκτυο.

Οι ερωτήσεις αυτές απαντήθηκαν από ειδικούς και ιδιαίτερα ευαισθητοποιημένους σε θέματα ασφάλειας στους εικονικούς κόσμους κατά την Ημερίδα που πραγματοποιήθηκε στο Γυμνάσιό μας στις 22 Μαρτίου, τίτλος της οποίας ήταν: Ασφαλώς... διαδικτυωθείτε. Οι ομιλητές, οι οποίοι ενημέρωσαν τους μαθητές και τους εκπαιδευτικούς του σχολείου μας για τους κινδύνους που κρύβει η μη ασφαλής πλοήγηση, ήταν ο κ. Νίκος Σερκετζής, Αστυνόμος Β', του Τμήματος Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος Θεσ/κης και ο κ. Κων/νος Γιαννόπουλος, πρόεδρος του Συλλόγου «Το Χαμόγελο του Παιδιού».

Βιβλιογραφία

- Κατερέλος, Γ., & Παπαδόπουλος, Π. (χ.χ.). *Δημιουργική και ασφαλής χρήση του Διαδικτύου από νέους & νέες*. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.iom.gr/inst/iom/gallery/%CE%95%CE%A1%CE%95%CE%A5%CE%9D%CE%91%20%CE%93%CE%99%CE%91%20%CE%91%CE%A3%CE%A6%CE%91%CE%9B%CE%95%CE%A3%CE%A4%CE%95%CE%A1%CE%9F%20%CE%99%CE%9D%CE%A4%CE%95%CE%A1%CE%9D%CE%95%CE%A4%20-%20%CE%99%CE%9F%CE%9C/Internet%20study.pdf> (πρόσβαση 30/4/10)
- Κορμάς, Γ. (χ.χ.). *Εθισμός των Εφήβων στο Διαδίκτυο*. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.dart.gov.gr/NewsInner.aspx?new_id=143&nwc_id=20 (πρόσβαση 30/4/10)
- Κουτσογιάννης, Δ., (2008). Χρήση βασικών εργαλείων πληροφορικής στα φιλολογικά μαθήματα. Στο *Επιμορφωτικό υλικό για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών*-Τεύχος 3 (κλάδος ΠΕ02), ΕΑΠΥ-Τομέας Επιμόρφωσης και Κατάρτισης (ΤΕΚ), σελ. 157-184, Πάτρα.
- Ντρενογιάννη, Ε., Stergioula, L., Kamtsiou, V., & Koskinen, T. (χ.χ.). *Οι προοπτικές και τα όρια των διαδικασιών συμμετοχικής διαμόρφωσης ενός ενιαίου πλαισίου εκπαίδευσης για τον «ψηφιακό γραμματισμό»*. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:ej1gzEyOhdUJ:www.estar.net.org/index2.php%3Foption%3Dcom_docman%26task%3Ddoc_view%26gid%3D68%26Itemid%3D58+%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%80%CF%84%CF%8C%CE%BC%CE%B5%CE%BD%CE%BF%CF%85%CF%82+%CE%BC%CE%B1%CE%B8%CE%B7%CF%84%CE%AD%CF%82+%CF%83%CE%AE%CE%BC%CE%B5%CF%81%CE%B1+%CF%80%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CF%84%CE%B5%CF%82+%CE%B3%CF%81%CE%B1%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CF%83%CE%BC%CF%8C%CF%82&cd=2&hl=el&ct=clnk&gl=gr&client=firefox-a (πρόσβαση 28/4/10)
- Saferinternet (χ.χ.). *Ημέρα Ασφαλούς Διαδικτύου, Πρεσβευτές*. Διαθέσιμο στο: <http://www.saferinternet.gr/index.php?parentobjId=Page157&objId=Category199&childobjid=Category199> (πρόσβαση 30/4/10)
- Snyder, I. (2001). *Γραμματισμός, τεχνολογία και σχολική τάξη: μια πρόκληση για τους εκπαιδευτικούς*. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/studies/ict/conference_1999/07m.html (πρόσβαση 30/4/10)
- Τζανίδης, Σ. (2010). *Σεξουαλική παρενόχληση - Ιστοσελίδες Κοινωνικής Δικτύωσης (Facebook)*. Παρουσίαση έρευνας. Διαθέσιμο στο δικτυακό τόπο: <http://www.ditiki.gr/index.php/%CE%91%CF%80%CF%8C%CF%88%CE%B5%CE%B9%CF%82/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CF%84%CF%85%CE%BF-%CE%9D%CE%AD%CE%BF%CE%B9.html> (πρόσβαση 28/4/10)